

Dogajanje na Koroškem odmeva tudi v Sloveniji

Ko smo ob letošnjih študijskih dneh »Dra-
ga 1984« zvedeli, da so tam sestavili pismo
jugoslovanskemu zunanjemu ministrstvu
v Beogradu in državam podpisnicam av-
strijske državne pogodbe v zvezi s seda-
njo gonjo proti dvojezičnemu šolstvu na
Koroškem, smo prišli do spoznanja, da je
to pravzaprav eden prvih glasnejših odme-
vov v slovenski javnosti sploh, če ne upo-
šteevamo pisanja slovenskih koroških listov
in prizadetih dopisov celovške dopisnice
ljubljskega Dela Barbare Goričar. Prav
v zadnji številki Novega lista lahko prebe-
remo tudi besede predsednika slovenske
Socialistične zveze Franca Šetinca, ki jih
je o tem vprašanju izrekel na proslavi 70-
letnice novomeškega planinskega društva
na Gorjancih, položaj slovenske manjšine
v Avstriji in Italiji pa je na svoji zadnji
seji prejšnji teden obravnavalo tudi pred-
sedstvo republiške konference SZDL Slo-
venije.

Na omenjeni seji se je izluščila misel,
da dogajanja v Avstriji ni mogoče ločevati
od tistega v Italiji, prav tako so opozorili
na dejstvo, da se krepi tudi pritisk na ma-
kedonsko manjšino v Bolgariji. O položaju
na Koroškem je poročal Štefan Cigoj, ki
je med drugim dejal: »Čeprav je bilo v Av-
striji vsakomur popolnoma jasno, da se z
referendumom ali 'ljudsko zahtevo', ki sili
ljudi v opredeljevanje o vprašanju, ki je
predmet avstrijske državne pogodbe, avto-
matično kršita duh in črka te pogodbe, je
do referenduma vseeno prišlo. Tudi tokrat
se avstrijske oblasti niso zmenile za pro-
teste naših organov in organizacij, še po-
sebnost zveznega sekretariata za zunanje za-
deve in so z izgovorom, da morajo spošto-
vati inštrumentarij avstrijskega demokra-
tičnega ustroja, dovolile zbiranje podpisov
proti dvojezičnemu šolstvu, s tem pa proti
omikanemu sožitju med večinskim in manj-
šinskim narodom, v brk avstrijski državni
pogodbi in mednarodnim pravnim obvez-
nostim, ki iz pogodbe izvirajo.« Cigoj je na-
to orisal metode psihološkega pritiska, ki
so jim ob zbiranju podpisov bili podvrženi
Slovenci kot celota in kot posamezniki,
hkrati pa je izrekel priznanje vsem tistim
demokratičnim silam v Avstriji, ki so pod-
prle neenak boj šibkejšega proti divjanju
nemškega nacionalizma. »Slovenska in ju-
goslovanska javnost — je nadaljeval Cigoj
— kot tudi naši družbeni in državni orga-
ni so opozarjali Avstrijo, da je glavni na-
men nacionalističnih sil manipulacija z

nadaljevanje na 3. strani ■

Hud diplomatski incident med Bonnom in Rimom

Zakaj in čemu je Andreotti omenil pangermanstvo?

Čeprav se je polemika zaradi znanih iz-
jav italijanskega zunanjega ministra An-
dreottija na festivalu komunističnega tiska
v Rimu nekoliko polegla in se zdi, da je za-
hodnonemški kancler Kohl zadovoljen s
pojasnili predsednika italijanske vlade
Craxija, se v mednarodni javnosti kljub te-
mu marsikdo še vedno sprašuje, zakaj in
čemu se je šef italijanske diplomacije na
takem mestu in v tem trenutku dotaknil
tako kočljivega vprašanja, kot je ponovna
združitev nemškega naroda v eno državo.

Kdor natančno proučuje in spremlja
mednarodno dogajanje v Evropi in v svetu,
se prav gotovo ne more zadovoljiti s pojas-
nilom, ki ga je Andreotti dal v ponedeljek,
17. t.m., ko se je v Bruslju kratko sestal s
svojim zahodnonemškim kolegom Gen-
scherjem. Andreotti je namreč dejal, da je
v bistvu šlo za nesporazum, češ da sam ni
nikdar postavljaj v dvom načelne pravice
nemškega naroda do zedinjenja v eno sa-
mo državo. Očitek o pangermanstvu pa se
je tikal nastopa skrajnežev na manifesta-
ciji ob 175-letnici upora Tirolcev proti Na-
poleonu, ki je bila pred kratkim v Innsbru-
cku. (Skupina južnotirolskih »strelcev« je
namreč nosila v spredu tu trnje venec in
se je pojavil napis »proč od Rima« ter so
javno nastopali nekateri ljudje, ki so bili v
Italiji obsojeni zaradi terorističnih dejanj v
petdesetih letih). Andreotti je o nastopu
skrajnežev v Innsbrucku dejal, da jih go-

tovo ne gre preценjevati, kot uradno pra-
vi tudi predsednik Južnotirolske ljudske
stranke Magnago, a jih ne kaže tudi pod-
cenjevati.

Vsekakor drži, da Andreotti kljub urad-
ni spravi s Kohlom in Genscherjem ni za-
nikal upravičenosti in veljavnosti svoje kri-
tike na račun nekaterih zunanjepolitičnih
potez v zvezi z zapletenim in vsekakor koč-
ljivim vprašanjem nemškega zedinjenja.
Njegova graja velja v prvi vrsti za ameri-
škega predsednika Reagana, ki je pred
kratkim pričel govoriti, kako je nujno, da
se spremeni sporazum, sklenjen tik pred
koncem druge svetovne vojne v Jalti. (Se-
danja politična podoba Evrope je posledica
tega sporazuma). Andreottijeva graja gre
dalje tudi na račun Kohla in njegove kr-
ščanskodemokratske stranke, ki sta začela
koketirati z organizacijami nemških begun-
cev iz vzhodne Evrope. Prisotnost vladnih
predstavnikov na zborovanjih, ki jih prire-
jajo te organizacije, morejo gotovo dajati
potuho kakim »vročim glavam«, ki ne skri-
vajo apetita po ozemljih, ki jih je nemški
narod bil izgubil predvsem zaradi Hitlerja.

Kot se čudno sliši, vendar drži, da je
Andreottiju v resnici žal, da v Bonnu niso
več na oblasti socialdemokrati, kot sta bi-
la Brandt in Schmidt, pobudnika in uresni-
čevalca znane »vzhodne politike« (Ostpoli-
tik). Ta ni nikdar bila kamen spotike, tem-

nadaljevanje na 2. strani ■

Razprava o naši zaščiti spet odložena

Senatna komisija za ustavne zadeve bi
morala prejšnji teden razpravljati o zakons-
ki zaščiti slovenske narodne manjšine v
Italiji. Razprava pa je bila ponovno odlo-
žena in se bo baje začela na začetku okto-
bra. Kot je povedal socialistični senator
Castiglione glavnemu uredniku Primorske-
ga dnevnika Samsi, bodo v okviru že ome-
njene komisije najprej ustanovili ožjo de-
lovno skupino z nalogo, da sestavi osnutek
enotnega besedila zakonskega predloga za
zaščito slovenske manjšine. Člani komisije
pa bodo tudi zaslišali mnenje predstavn-
ikov manjšine same in zainteresiranih kra-
jevskih uprav ter deželne uprave. Senator
Castiglione je dejal, da bo vlada posegla v
razpravo le, če se bo izkazalo, da v pristoj-

nih senatnih komisijah ne bo mogoče do-
seči soglasja.

Napovedi socialističnega senatorja jem-
ljemo sicer na znanje, vendar moramo po-
novno ugotoviti, kako se vprašanje zakons-
ke zaščite slovenske narodne manjšine
doslej dejansko še ni premaknilo z mrtve
točke. Kmalu bo poteklo 30 let od podpisa
londonskega sporazuma, po katerem je
Italija ponovno dobila Trst in s katerim je
bila tudi prevzela natančne obveznosti do
Slovencev na Tržaškem. Vsem je znano,
kako je bilo in je s temi obveznostmi. Za
sodstvo je na primer posebna priloga lon-
donskega sporazuma še vedno »navaden
kos papirja.« Tudi od podpisa sporazuma v

dalje na 8. strani ■

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 23. septembra, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Uhač in njegova družina (Branka Jurca - Ivan Buzečan), RO; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 »Toč ali kabaret za pasje dni«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Kulturna srečanja; 16.00 Turizem; 17.00 Šport in glasba; 18.00 Ničolaj Vasiljevič Gogolj: »Ženitev«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **PONEDELJEK**, 24. septembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Trim za vsakogar; 9.00 Otroški kotichek; 9.40 Film; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert Simfonikov RTV Ljubljana; 11.30 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Duh Velikih jezer«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zbor »Nova et vetera« iz Fare; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Tri slovenske sestre: 130 let Družbe sv. Mohorja; 16.00 Plesna ura sede; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album; 18.00 Monografija; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **TOREK**, 25. septembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Turizem; 8.45 Konjiček za vsakogar; 9.10 Zdravniški nasveti; 9.40 Niti življenja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Duh Velikih jezer«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Tri slovenske sestre: 130 let Družbe sv. Mohorja; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Posnetki v živo; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album; 18.00 Marko Sosič: »Noč je legla na njene krvave oči«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **SREDA**, 26. septembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Trim za vsakogar; 8.45 Domače živali; 9.15 Iz našega vsakdana; 9.45 Pesniki; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert RAI iz Rima; 11.35 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Duh Velikih jezer«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Komorni zbor RTV Ljubljana; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Dolina '84«; 16.00 Folklor narodov Jugoslavije; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **ČETRTEK**, 27. septembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Turizem; 8.45 Konjiček za vsakogar; 9.10 Zdravniški nasveti; 9.40 Črtica; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Duh Velikih jezer«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Dolina '84«; 16.00 Festival slovenske popevke v Trstu v letih 1963/64; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **PETEK**, 28. septembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Trim za vsakogar; 8.45 Domače živali; 9.10 Po poteh Ludwiga II.; 9.40 Slovenska poezija skozi stoletja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert Glasbene matice v Kulturnem domu v Trstu; 11.30 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Duh Velikih jezer«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Tercet »Mavrica«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Dolina '84«; 16.00 Plesna ura sede; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Nabožna glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **SOBOTA**, 29. septembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 9.00 Otroški kotichek; 9.40 Na ekranu; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Ivan Trinko ob 120-letnici rojstva; 12.15 Na počitnicah; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Dolina '84«; 15.00 Diskorama; 16.00 Po svetu sem in tja; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album; 18.00 »Toč ali kabaret za pasje dni«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

NA MADŽARSKEM:

Stanje odnosov med Cerkvijo in državo zadovoljivo

Avstrijska tiskovna agencija Kathpress je pred dnevi povzela vsebino članka, ki ga je objavila madžarska katoliška revija »Vigiliya« in ga je napisal tajnik madžarske škofovske konference msgr. Jozsef Cserhati, škof v Pecu. Pisec obravnava stanje odnosov med državo in Cerkvijo na Madžarskem in te odnose pozitivno ocenjuje. Prav tako pozitivno se izraža o dialogu med kristjani in marksisti ter o krščanskem življenju na Madžarskem.

Škof Cserhati je članek napisal ob 20-letnici »delnih sporazumov« med Vatikanom in madžarsko vlado, ki so bili podpisani 15. septembra 1964. Madžarski katoliški škof najprej ugotavlja, da so odnosi med Cerkvijo in državo na Madžarskem zadovoljivi in da se tudi Vatikan strinja s takšno oceno. Za izboljšanje teh odnosov je bil odločilen, piše msgr. Cserhati, drugi vatikanski koncil, ki je pokazal, kakšna naj bo pot Cerkve v socialističnih državah. S koncilom se je Cerkev, poudarja pisec, drzno in iskreno odprla človeštvu ter dala pri-

meren odgovor na družbene in kulturne zahteve dvajsetega stoletja.

Madžarski škof ugotavlja, da vatikanski koncil ni obsodil ne komunizma ne ateizma, temveč ponudil roko vsakemu človeku dobre volje. Katoliška Cerkev, nadaljuje pisec, se zavzema po navodilih koncila, za dialog o najvažnejših zahtevah človeštva in mora v smislu koncilskih navodil iskreno priznati, da so vsi ljudje, verni in neverni, dolžni prispevati k pravični gradnji sveta.

Kar zadeva Madžarsko, škof Cserhati pravi, da je začetek dialoga, ki se je začel takoj po koncilu, obrodil bogate sadove, čeprav Cerkev pričakuje, da se bo s privoljenjem oblasti odprlo še več vrat in da bodo oblasti pokazale še več razumevanja za potreba krščanske skupnosti.

*

Nadaljuje se pastirski obisk Janeza Pavla II. v Kanadi. Zaradi megle papež ni mogel obiskati Indijancev na začetku tedna, kot je bilo predvideno.

Gava in Magnago o avtonomiji

Minister za pošto in telekomunikacije Gava je v soboto, 15. t.m., odprl 37. mednarodni velesjem v Bocnu. Sejem bo trajal do 24. septembra. V nagovoru je Gava obravnaval tudi položaj na Južnem Tirolskem. Dejal je, da prihaja do anahronističnih sporov glede zgodovinskih osnov avtonomistične ureditve bocenske pokrajine v okviru dežele Tridentinsko-Južna Tirolska, katero je parlament ob sodelovanju zastopnikov krajevnega prebivalstva potrdil leta 1971.

Vlada — je nadaljeval minister — zagotavlja, da bo čimprej poskrbela za dopolnitev izvedbe statuta o avtonomiji, da bo ustavna zaščita krajevnih manjšin pravno izpolnjena ter da bo pokrajina tako mogla dalje delovati v korist skupaj živečih skupin prebivalstva na podlagi jasnih zakonskih in upravnih pooblastil.

Odprtju velesjema je prisostvoval tudi predsednik pokrajinskega odbora Južne

Tirolske ter predsednik Južnotirolske ljudske stranke Magnago. Kritiziral je italijansko vlado, ker še ni izpolnila vseh ukrepov za avtonomijo Južne Tirolske. Predlogi za uporabo nemščine v državnih uradih, na sodiščih in pri policiji — je rekel Magnago — že več kot eno leto ležijo pri predsedstvu vlade. To zavlačevanje je tembolj nerazumljivo, ker je pristojna komisija v Rimu odobrila omenjene ukrepe v korist nemške in ladinske narodnostne skupine.

Po drugi strani je Magnago dal vladi priznanje, ker so bili objavljeni izvršni predpisi za uvedbo avtonomne sekcije v Bocnu deželne uprave sodišča.

Ob zaključku je izrekel upanje, da se bo v drugi polovici septembra sestal z ministrskim predsednikom Craxijem za izvedbo preostalih norm avtonomije, ki temelji na italijanski ustavi ter na pariški pogodbi med Italijo in Avstrijo, ki je priložila italijanske mirovne pogodbe.

Zakaj in čemu je Andreotti...

■ nadaljevanje s 1. strani

več omogočila začetek dialoga med Zahodno Nemčijo in vzhodnoevropskimi sosedi, s Sovjetsko zvezo na čelu. Andreottijevo stališče je tembolj zanimivo glede na to, da zavzema trenutno vodilno mesto v Zvezi krščanskodemokratskih strank, v kateri je tudi Kohlova CDU (krščanskodemokratska stranka).

Zunanji minister Andreotti, ki mu tudi politični nasprotniki priznavajo velike sposobnosti, ni torej govoril v Rimu tjavdan, temveč premišljeno, češ da obstaja trenutno na svetu cela vrsta izredno pomembnih in kočljivih vprašanj, da jim res ni treba

pridružiti še vprašanja revizije jaltskega sporazuma in nemškega zedinjenja. S tem je šef italijanske diplomacije objektivno res podprl stališče Moskve, ki se protivi tesnejšim stikom med obema Nemčijama, a je tudi koga posvaril, naj se ne podaja na pot kake politične pustolovščine, ki bi utegnila postati usodna za Evropo in svet. Že bližnja prihodnost bo morda pokazala, kdo je imel prav in če je Andreotti s svojimi izvajanji na festivalu glasila KPI Unità imel pred očmi tudi kake osebne skrbi (bližnja izvolitev predsednika republike) ali kak neporavnan račun v notranji politiki.

Poročilo Svetovnega denarnega sklada o gospodarskem položaju na svetu

»Optimizem s pridržki«

Svetovni denarni sklad je objavil letno poročilo o svetovnem gospodarskem položaju. Poročilo bodo proučili 24. septembra na letni skupščini, katero bosta imela v Washingtonu sam Sklad in Svetovna banka.

V zvezi s svetovnim gospodarskim položajem naj omenimo še okroglo mizo Sever - Jug, katero je na Dunaju organiziral Program Združenih narodov za razvoj, ter konferenco, katero so imeli te dni v Buenos Airesu ministri držav Latinske Amerike o zadolžitvi v tujini.

Omenjeno poročilo Svetovnega denarnega sklada ekonomisti označujejo kot optimizem s pridržki. Gospodarski vzpon, ki se je pričel v Združenih državah pred dveh letoma, se počasi širi na druge države. Inflacija, ki je v sedemdesetih letih spremljala vsako obdobje razvoja, pa ostaja pod nadzorom ter je zdaj najnižja v zadnjih 15 letih. Končno je deželam v razvoju, čeprav so dalje v zadolžitveni krizi, v zadnjih dveh letih uspelo, da so zmanjšale na polovico primanjkljaj tekočih postavk v odnosih s tujino.

Negativni pridržki, ki spremljajo optimizem, so v glavnem naslednji: Dežele v razvoju v rasti dalje preveč zaostajajo za industrializiranimi državami in zadolžitev nekaterih je tako visoka, da zahteva izredne ukrepe za preprečenje širše svetovne krize. Visoke obrestne mere zavirajo celotni mednarodni gospodarski vzpon. V zvezi s temi merami se je superdolar povzpел tako visoko, da bi po ameriških predsedniških volitvah — ki bodo 6. novembra — v primeri nenadnega strmoglavjenja lahko potegnil za sabo v brezno svetovna finančna tržišča. Ameriški javni primanjkljaj in primanjkljaj trgovinske bilance sta namreč zavzela nevaren obseg.

Poročilo Svetovnega denarnega sklada

vsebuje štiri osnovna priporočila, katera velja navesti. Svetovna inflacija — pravi poročilo — je povprečno padla na 5%. Vendar bi bilo noro misliti, da se je boj proti inflaciji zaključil. Industrializirane države morajo dalje voditi previdno monetarno politiko s stabilno rastjo brez inflacije.

Drugo priporočilo se tiče davčne politike. Voditi je treba takšno davčno politiko, da bo zmanjšala konflikt med javnim in zasebnim povpraševanjem po kreditiranju. Drugače se bo nadaljeval pritisk za višanje obrestnih mer, kar je v škodo splošne gospodarske obnove ter urejanja položaja dežel v razvoju. Združene države morajo nujno sprejeti ukrepe za znižanje javnega primanjkljaja ter pritiska na tržišče kapitalov in obrestnih mer.

Tretje priporočilo velja evropskim državam. Odpraviti morajo obstoječe strukturne togosti, zlasti na delovnem tržišču.

Brezposelnost bo mogoče zmanjšati samo z večjo gibčnostjo struktur na tržišču dela, zniževši plač. Protekcionizem za določene sektorje škoduje celotnemu gospodarstvu.

Končno Svetovni denarni sklad opozarja dežele v razvoju, da morajo izvesti gospodarske reforme in povečati izvoz, če hočejo dalje računati na mednarodno pomoč. Lahko bi dodali, da so potrebne tudi politične reforme, ker desničarske in levičarske vojaške diktature, državljske vojne ter režimske birokracije povzročajo tretjemu svetu več zla kot svoj čas kolonializem.

Dežele v razvoju imajo zdaj dolgove kar za 810 milijard dolarjev. Takoj je treba odplačati 111 milijard. Najbolj so zadolžene države Latinske Amerike, ki dolgujejo bankam 344 milijard dolarjev. Najbolj zadolžene države na svetu so naslednje: Brazilija 100 milijard dolarjev, Mehika 90, Argentina 45, Južna Koreja 40, Venezuela 35, Poljska 30, Vzhodna Nemčija, Madžarska in Romunija skupaj 30 milijard, Filipini 26, Izrael 24, Čile 21, Indija 20, Indonezija 20, Jugoslavija 20, Nigerija 20, Alžirija 18, Turčija 16, Egipt 14, Peru 14, Portugalska 14, Maroko 11, Kolumbija 11 ter Pakistan 9 milijard dolarjev.

Napredek slovenskega hranilništva na Koroškem

Sredi letošnjega julija je Zveza slovenskih zadrug na Koroškem predala namenu novo poslopje v St. Jakobu v Rožu. V njem ima poleg hranilnice svoje prostore tudi sodobna blagovnica. Novo poslopje se pridružuje vrsti obnovljenih zgradb, ki jih je omenjena zveza odprla doslej po več krajih južne Koroške, tako na Zilski Bistrici, na Radišah, v Borovljah, Pliberku, in tudi novim poslovalnicam v Miklavčevem, Podravljah, Skofičah ter na Ločilu pri Beljaku.

Ze sredi sedemdesetih let je omenjena zveza slovenskih zadrug dogradila svoj osrednji sedež v Celovcu, v Pavličevi ulici (Paulitschgasse), ki

se nahaja tik za Mohorjevim domom. Ta sedež posluje kot sodobna banka, nudi vse bančne storitve in menjavo tujih valut.

Posodobljenje mreže slovenskih hranilnic in posojilnic na južnem Koroškem je bilo že vsa povojna leta nujno, še posebej, odkar se je v deželi razvil turizem in so koroškonemške hranilnice ter podružnice drugih avstrijskih bank začele ustvarjati močno konkurenco. Koroška predstavlja zaradi svojih jezer in dobre gostinske ponudbe pomembno turistično deželo, predvsem za zahodnonemške goste, ki prihajajo predvsem poleti. Tedaj se poslužujejo bančnih storitev po južnokoroških krajih, da menjajo svojo valuto in vnovčujejo čeke, prejema denarna nakazila ipd. V kolikor že obstoječe slovenske hranilnice ne bi mogle zadostiti njih povpraševanju, bi pač ves ta promet prešel v konkurenčne koroškonemške denarne zavode.

Zveza slovenskih zadrug je naredila v tem pogledu še korak dalje, s tem da je ustanovila poseben slovenski turistični urad CARTRANS, ki je na voljo vsem strankam in posreduje poleg počitnic na Koroškem tudi letovanja v Jugoslaviji, v povezavi z ljubljanskimi turističnimi podjetji, zlasti na Jadranu.

Ne nazadnje je treba tudi povedati, da so v slovenskem merilu prav slovenski Korošci pionirji na področju zadrugnih hranilnic. Prva kmečka hranilnica ne le v slovenskih deželah, temveč v vsej Avstro-Ogrski monarhiji je bila ustanovljena leta 1873 prav na Koroškem, v St. Jakobu v Rožu. Od tedaj pa do prve svetovne vojne se je po vsem južnem Koroškem razširila cela mreža posojilnic-hranilnic in se obdržala tudi po njej. Zasedba Avstrije po Hitlerju na pragu druge vojne pa jim je prinesla razpust in zaplembo premoženja. V letih po drugi svetovni vojni so se hranilnice obnovile in začele ustvarjati iz nič, povsem na novo. Močna volja in trud pa jim je po nekaj letih prinesel nov razmah.

Dogajanje na Koroškem odmeva...

■ nadaljevanje s 1. strani

uprašanjem dvojezičnega šolstva in brezskrupulozno izkoriščanje tega vprašanja za politične obračune med strankami. Avstrijske oblasti ponavljajo, kot da bi bile gluhe, da je manjšinsko vprašanje občutljivo in vedno prisotno v predvolilnih kampanjah, pri tem pa ravna, kot da so nemočne. Tako obnašanje — je poudaril Cigoj — je za nas popolnoma nesprejemljivo, ker narodnostne pravice, zagotovljene z avstrijsko državno pogodbo, neprestano postavljajo pod vprašaj ali zaradi volitev ali zaradi česa drugega. Nesprejemljiva je zato tudi praksa, da tako ali drugačne volitve v Avstriji vedno izkoriščajo kot opravilo za pritiske na slovensko narodnostno skupnost in za zoževanje njenih pravic.

Z iste seje javljajo, da bo predsedstvo republiške konference SZDL Slovenije sproti spremljalo razvoj dogodkov na Koroškem in v Italiji, hkrati je podprlo pobudo, da bi položaj na Koroškem obravnavali tudi delegati v slovenski skupščini.

Pobuda je gotovo na mestu, če upoštevamo dejstvo, da sodi skrb za manjšine med dolžnosti, ki so zapisane tudi v slovenski ustavi. Dogajanje na Koroškem je odmevalo tudi v jugoslovanskem zunanjem ministristvu v Beogradu, kjer je na nedavni tiskovni konferenci glasnika ministristva o tem povprašal tamkajšnji dopisnik ljubljanskega Dela. Glasnik Željko Jeglič je izjavil, da pomeni nedavni referendum na Koroškem zlorabo tega demokratičnega instrumenta, hkrati pa je za njegove pobudnike nevpodbudno dejstvo, da se ga je udeležilo le 8,9 odstotka volilnih upravičencev. Jasno je pibil, da bi pomenila nova šolska ureditev, če bi do nje prišlo, nasprotje z avstrijsko državno pogodbo. Svoj odgovor je takole zaključil: »Poleg obžalovanja, da je do tega sploh prišlo, pripisujemo poseben pomen dejstvu, da je v sosednji Avstriji proti temu referendumu nastal širok odpor demokratičnih sil v vseh okoljih, ki jim je nedvomno prav tako do dobrih odnosov z Jugoslavijo.«

»KMETIJSKI DNEVI« v Boljuncu dosegli lep uspeh

Od petka, 14., do ponedeljka, 17. t.m., so bili v Boljuncu Kmetijski dnevi, ki so jih priredile ob dolinski občini tudi ostale občine naše pokrajine, pod pokroviteljstvom dežele Furlanije - Julijske krajine, Kraške gorske skupnosti, tržaške pokrajine in tržaške trgovinske zbornice.

Dobra organizacija je kljub nekoliko nagajivemu vremenu odločilno pripomogla, da so Kmetijski dnevi z vsemi svojimi razstavami, predavanji in srečanji dosegli lep uspeh.

Pomembna kmetijska struktura, ki so jo izročili svojemu namenu v teh dneh, pa je zadržni hlev Dolga Krona, ki so ga zgradili na istoimenskem griču nad industrijsko cono. Hlev bo gotovo omogočil, da se bo živinoreja bolje razvijala, še posebej pa pašni sistem reje, saj zadruga ima na razpolago tudi 100 hektarov pašnika.

Štiridnevni kmetijski dnevi v Boljuncu so nudili priložnost za zanimive okrogle mize in predavanja, na primer — o stanju kmeta, ki se s kmetijo ukvarja samo ob

prostih urah, o pomenu sira pri človeški prehrani, o sodobni prašičjereji, o gobah, ki rastejo v naših krajih, o kmetijstvu na osnovi biodinamike itd. Kmetovalci so razstavljali svoje pridelke in izdelke, a tudi živino. Obiskovalci pa so imeli možnost nakupa ne samo živali in pridelkov, ampak tudi nekaterih strojev, orodja, vinske posode, strokovnih publikacij itd., kar gotovo pripomore k večjemu zanimanju za razvoj kmetijstva pri nas.

Višek prireditve je gotovo predstavljala nagradna razstava živine rjave pasme, ki je potrdila, da je kraška živinoreja na visoko kvalitetni ravni. Seveda so živino razdelili po starostnih kategorijah. Ne bomo naštevati nagrajencev za juničke, ju-

nice, prvesnice, molznice od 3. do 5. leta starosti in molznice po 5. letu starosti, kot tudi ne nagrajencev za kravo, ki je imela najlepše vime, najstarejšo molznico in najmlajšo molznico. Mislimo pa, da je prav, če beležimo, da je po mnenju vsedravnih ocenjevalcev krav rjave pasme bila absolutna prvakinja letošnjih kmetijskih dni molznica Milka, nagrado pa je prejel njen lastnik Ivan Antonič iz Cerovelj.

V nedeljo, 16. t.m., so podelili nagrade tudi razstavljalcem perutnine in zajcev. Upati je, da se bo reja teh živali v prihodnjih letih še bolj razvila, predvsem v smislu kvalitete.

Jasno je, da kmetijstvo na našem področju ima čisto svoje značilnosti. Podobne pobude, kot je bil ta septembrski praznik, a obenem tudi sejem in zborovanje, gotovo lahko pripomorejo k večji strokovni usposobljenosti naših kmetov in zato tudi k boljšemu kmetijstvu pri nas, kar pomeni tudi bogastvo za vso družbo.

Občni zbor Dekliškega zbora Devin

S septembrom se po naših vaseh obnavlja kulturno in prosvetno delovanje. V devinsko - nabrežinski občini pomeni enega stebrov tega delovanja Dekliški zbor Devin, ki je svoje letošnje delo začel z občnim zborom. Vodila ga je dr. Marija Breclj. Poročila dosedanje predsednice Irene Tavčar, tajnice Anemarije Pahor in blagajnika, pevovodje Hermana Antoniča so pokazala, da se je zbor v zadnjih časih kvalitetno izboljšal. Imel je vrsto zahtevnih nastopov, ki so od pevk in zborovodje zahtevali večje zavzetosti, rednosti in marljivosti pri vajah. Da so pevke začele dosežati vidnejše uspehe, priča tudi dejstvo, da so nekateri skladatelji začeli pisati skladbe za ta zbor. To zahteva od zbora tudi nadaljnjega napora in dela, če hoče ohraniti že doseženo raven.

Krajša razprava je pojasnila vprašanja vaj in repertoarja, nakar je bil razpuščen dosedanji odbor. Volitve novega odbora in porazdelitev funkcij so prinesle nekatere spremembe v odboru. Za predsednico je bila izvoljena dr. Marija Breclj, za podpredsednico Anamarija Pahor; tajnica je

Katarina Legiša, blagajnik pa Herman Antonič.

Sledil je pogovor o načrtu za letošnje delovanje. Zbor je že prejel nekaj zanimivih vabil za razne nastope v naši deželi, a tudi v Jugoslaviji. Pripravljajo pa tudi nove pesmi za »Cecilijanko« in revijo Cerkvinih pevskih zborov v Trstu. Govor pa je bil o drugih kulturnih pobudah, ki bi jih zbor lahko v letošnjem letu uresničil, tudi v sodelovanju s »Fanti izpod Grmade«, kot je to običaj. Slednji pa so se o teh in podobnih vprašanjih pomenili v torek, 18. t.m., ko so imeli svoj redni občni zbor.

LEP USPEH SLOVENSKE ZDRAVNIC

Mlada zdravnica dr. Majda Košuta, ki je lani diplomirala na tržaški univerzi in se sedaj pripravlja na poklicno specializacijo na področju dermatologije, je v teh dneh dobila priznanje od Krajevne zdravstvene enote in Združenja tržaških zdravnikov. Gre za nagrado za raziskovalno delo, ki ga je dr. Košuta opravila v sodelovanju s poklicno kolegico. Raziskovali sta diagnostični postopek za čimprejšnjo ugotavljanje otroškega »revmatoidnega artritisa«. Obema iskreno čestitamo.

ODPRTA MEJA V GLINŠČICI

Občina Dolina in občina Sežana sporočata, da bo v soboto, 22. in v nedeljo, 23. septembra med 9. in 18. uro prost prehod državne meje pri Botaču na območju Glinščica - Beka in obratno. Kot običajno priporočamo obiskovalcem odprte meje, naj imajo pri sebi veljavni osebni dokument in čim manj izletniške opreme.

Bivšega deželnega odbornika za kmetijstvo v Furlaniji - Julijski krajini, dr. Mizzaua, ki je postal evropski poslanec, bo moral po mnenju Kršč. demokracije nadomestiti deželni svetovalec Kršč. demokracije Carpenedo. Tudi Mizzau je krščanski demokrat.

PRAZNIK MANDRIJERJEV V PODLONJERJU

Sezona poletnih veselic na prostem, raznih praznikov in šager se bliža koncu. Kljub slabemu vremenu so v Podlonjerju v nedeljo popoldne priredili šesto šagro mandrijerjev. Pri organizaciji sta sodelovali društvi »Union« in »Slavko Škamperle« ter skupnost vrtnarjev in vinogradnikov.

Prazniku je močno nagajalo slabo vreme, vseeno pa so se pri Ljudskem domu v Podlonjerju zbrali številni domačini. Za glasbeni del sporeda so poskrbeli »Veseli godci« iz Boljunca, ki so izvajali najrazličnejše skladbe, med temi tudi številne znanje valčke in polke, da so se kmalu segreli tudi plesalci. Organizatorji pa so morali odpovedati nastop folklorne skupine iz Mengeša pri Ljubljani, ki je bila tudi napovedana za nedeljsko popoldne.

Križani hvaležni upravi v Nabrežini

Starejši odbornik Bojan Brezigar, ki v odsotnosti župana vodi devinsko-nabrežinsko občinsko upravo, je v prisotnosti odbornika Depangherja na županstvu sprejel v soboto, 15. t.m., predstavnik političnih, kulturnih in športnih organizacij iz Križa. V odposlanstvu je bil tudi član krajevne konzulte za Zahodni Kras. Člani delegacije so se občinski upravi v Nabrežini zahvalili za sklep, naj se na njenem ozemlju ob pokrajinski cesti postavi dvojezična tabla z napisom vasi. Pozitivno so v Križu ocenili to pobudo, so dejali člani odposlanstva in pripomnili, kako se vaščani strinjajo z odstranitvijo enojezične table.

V svojem odgovoru je odbornik Brezigar pojasnil, da so enojezično tablo odstranili, ker je bila postavljena na ozemlju nabrežinske občine, ne da bi kdo vprašal u-

pravo za dovoljenje. Brezigar je pristavil, kako bo občinska uprava podprla vse pobude, katerih glavni namen je zagotoviti sožitje na območju tržaške pokrajine.

*

NA DEŽELI SREČANJE ŠTOKA - CARBONE

Na sedežu deželnega sveta v Trstu sta se te dni sestala načelnika svetovalskih skupin PSI in SSK, Carbone in Štoka. Obravnavala sta politični položaj v deželi in dala poseben poudarek zaščiti Slovencev v Italiji. Govor je bil predvsem o vlogi, ki jo morajo s tem v zvezi danes imeti stranke, ki sestavljajo deželno večino. Poudarjena je bila tudi nujnost, da se stiki med našo deželo in Slovenijo ter med Italijo in Jugoslavijo vedno bolj krepijo in vsestransko razvijajo.

TEŽAVE NA OSNOVNI ŠOLI F. MILČINSKI NA KATINARI IN VRTCIH V LONJERJU IN V BARKOVLJAH

Od začetka pouka dalje, je osnovna šola Fran Milčinski na Katinari iz protesta prazna, da se na ta način opozorijo odgovorne oblasti na težave, ki jih povzročajo pomankanje primernih učnih prostorov.

Predstavninstvo staršev, ki je obiskalo šolsko skrbništvo, tržaškega župana, odborika za šolstvo in prefekta, ni doslej pre-

Klub starih goriških študentov bo v nedeljo, 23. t.m., ob 10. uri odkril na Erjavčevi cesti v Novi Gorici doprtni kip

dr. ENGELBERTU BESEDNJAKU ki je bil politik in borec v rimskem parlamentu za pravice Slovencev. Slavnostni govornik bo dr. Dragomir Legiša. Slovesnost bo združena s kulturnim programom.

jelo nobenega jasnega odgovora. Šolo pa so v sredo obiskali občinski odbornik za šolstvo, občinski tehnik, predstavniki svetovanskega rajonskega sveta, predstavniki sveta slovenskega in italijanskega didaktičnega ravnateljstva in predstavniki italijanskega odbora s Katinare.

Kaže torej, da se bo kljub nepotrebnim odlašanjem in zastojem tudi vprašanje prostorov na osnovni šoli na Katinari morda le rešilo.

Tudi otroška vrtca v Barkovljah in Lonjerju sta bila v teh dneh zaprta. Razlog pa je v dejstvu, da tržaška občina še ni dodelila vrtcema čistilk.

Slovenski oktet v Ricmanjih

Župnija Ricmanje-Domjo je v nedeljo, 16. t.m., priredila v župnijski cerkvi sv. Jožefa v Ricmanjih koncert Slovenskega okteta in organista Huberta Berganta.

Večer je začel ricmanjski župnik dr. Kosmač, ki je med drugim opozoril, da se s tem koncertom župnija spominja dveh pomembnih jubilejev, se pravi 100-letnice cerkvenega pevskega zbora in 80-letnice ustanovitve župnije.

Oktet je v prvem delu sporeda izvajal šest motetov Jacobusa Gallusa, v prezbiteriju je zapel še Monteverdijevo »Lasciate mi morire«, potem pa je organist Hubert Bergant izvajal nekaj orgelskih skladb, ki so na starodavnih ricmanjskih orglah zvene še posebej prepričljivo. Sledile so pesmi raznih polifonskih skladateljev, ki so jih oktetovci izvajali ob spremljavi orgel. Tako je ustvaril prav posebno slovesno vzdušje Casimirjev »Magnificat«. Na koncu prvega dela je organist Bergant zaigral Guilmantov »Final«.

Drugi del sporeda je obsegal pesmi iz bogate pravoslavne zakladnice, ki so za poslušalca prav zaradi navidezne navpičnosti in statičnosti resnično globoko doživetje. Spored je oktet zaključil s tremi črnskimi duhovnimi pesmimi. Med občinstvom, ki je napolnilo cerkev, so vzbudile veliko navdušenja. Slovenski oktet pa se je ploskanju

Mednarodni radijski in televizijski natečaj »Prix Italia«

V teh dneh je Trst v središču pozornosti številnih radijskih in televizijskih režiserjev in delavcev iz 34 držav, ki so se udeležili letošnjega 36. mednarodnega natečaja za izvirna radijska in televizijska dela »Prix Italia«. Natečaj, ki se je začel v ponedeljek, 17. t.m., bo trajal do 29. septembra, ko bodo med slavnostjo v tržaškem mestnem gledališču Verdi proglasili zmagovalce na glasbenem, dramskem in dokumentarnem področju tako za radijska kot televizijska dela.

Mednarodni natečaj se je začel s predvajanjem programov, ki gredo pod skupnim naslovom Alpe-Jadran, gre pa za dela, ki so nastala v sodelovanju med televizijskimi hišami v deželah, članicah delovne skupnosti Alpe-Jadran.

Posebno zanimivost pomenijo filmi o narodnih in jezikovnih manjšinah. S tem v zvezi pa je vzbudilo negotovanje dejstvo, da je film, ki je pričal o naši manjšini v mejah Italije, odpadel.

KVATRNICNA NA MIRENSKEM GRADU

Na Mirenskem Gradu bo ob koncu tedna tradicionalni jesenski shod - Kvaternica. Na predvečer, v soboto, 22. t.m., ob 19. uri maša s sodelovanjem mladinskega zbora, govor (Ljubo Marc) in procesija. V nedeljo, 23. t.m. dopoldanski slovesnosti ob 7. in 10. uri, popoldne ob 16. uri sklepna svečanost pod vodstvom škofa Jožefa Kvasa.

oddolžil še s Foersterjevim »Večerni ave« in priljubljeno priredbo ljudske »Pa se sliš«.

Nedeljski nastop je bil na izredno kvalitetni ravni. Pevci so dosegli skoraj popolno zlitost in ni bilo zaznati izstopanja tega ali drugega glasu. Tudi interpretacija pesmi je v svoji dovršenosti bogato poplačala poslušalce.

Strokovnjaki EGS o stanju slovenskega šolstva

Te dni se mudijo na obisku v Furlaniji - Julijski krajini nekateri člani urada za manj razvite jezike pri Evropski gospodarski skupnosti, ki se zanimajo za stanje pouka predvsem v vrtcu in prvi stopnji osnovne šole na našem manjšinskem področju.

Delegacija je svoj obisk začela na Tržaškem, kjer je v spremstvu tajnika sindikata slovenske šole, ravnatelja Skrinjarja in stalnega svetnika na vsedržavni ravni Sama Pahorja obiskala vrtec na Greti in v Bazovici. Seznanila se je s stvarnostjo na dveh socialno in etnično različnih krajih, popoldne pa se je srečala z uredniki mla-

Sedež tega pomembnega mednarodnega tekmovanja, na katerem so v preteklih letih nekajkrat odnesli prve nagrade filmi in radijske igre slovenskih avtorjev, je letos tržaška pomorska postaja, ki so jo v rekordnem času obnovili prav v ta namen. Trst je tako dobil lep in sodobno urejen kongresni center v mestu samem.

KISSINGER ZA POLITIČNA POGAJANJA

Bivši ameriški zunanji minister Henry Kissinger je zaključil svoj obisk v Argentini in se mudi v Braziliji. Tu si je med drugim ogledal hidroelektrarno, ki je največja na svetu in so jo zgradili v sodelovanju med Brazilijo in Paragvajem. V pogovoru s časnikarji je Kissinger dejal, da stroga varčevalna politika, ki jo zahteva Mednarodni denarni sklad od držav tretjega sveta, ki so veliki dolžniki, utegne zaustaviti proces političnega odpiranja in demokratizacije v Latinski Ameriki.

Kissinger predlaga, naj se začne pogajanja na politični ravni med dolžniki in upniki, da se reši vprašanje zadolžitve držav tretjega sveta. Kissinger je pristavil, kako meni, da se bodo takšna pogajanja lahko začela po ameriških predsedniških volitvah. Kissinger je trenutno svetovalec številnih ameriških denarnih zavodov.

OGARKOV BO VODIL VOJAŠKO AKADEMIJO

Maršal Nikolaj Ogarkov, ki je moral odstopiti z mesta načelnika sovjetskega vrhovnega vojaškega stana, bo vodil vojaško akademijo Vorošilov, ki vzgaja častnike vrhovnega vojaškega stana. Novico je sporočil ameriški profesor William Jackson, ki ima vrsto predavanj v Sovjetski zvezi in je slišal tovrstne govorce med svojimi stiki s sovjetskimi predstavniki.

Ogarkova naj bi bili odstavili, ker je baje v dveh primerih sprejel odločitve na lastno pest, ne da bi se bil posvetoval z obrambnim ministrom Ustinovom. Preden je bil odstavljen, je Ogarkov veljal za naslednika Ustinova.

dinskih revij, urednikom šolskih oddaj na radiu Trst A in z ravnateljem slovenskih programov našega radia. Gostje so imeli priložnost, da so se seznanili z informativnimi in kulturnimi pobudami, ki so namenjene slovenski mladini. Obisk pri Slovenskem raziskovalnem inštitutu pa je bil priložnost, da so si naredili natančnejšo sliko stanja slovenskega šolstva.

V naslednjih dneh je komisija obiskala šole v goriški in videmski pokrajini. Na obisku so jih spremljali predstavniki Furlanskega filološkega društva. Med gosti so bili zastopniki Baskov, Korzičanov in Nemcev v Belgiji.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Tudi z grajskih in cerkvenih stolpov so zveneje orgle

Zgodovina orgel na prostem (Freiluftorgeln) je vsekakor manj znana kot zgodovina orgel v cerkvah in koncertnih dvoranah. Vendar slediš sestavek nima namena podajati zgodovinskega pregleda najprej omenjenih glasbil. Želi samo osvetliti nekatere terminološke nejasnosti iz naše muzikološke odnosno organološke literature.

V antičnih časih so hidravlične orgle uporabljali v arenah. V filmu Aleksander Nevski slovitiga Eisensteina so tudi križarji v zasneženi pokrajini igrali na prenosnih orglah (portativu). Pri procesijah in v slovesnih sprevodih, ki so jih naslikali Piero della Francesca in številni drugi renesančni mojstri, so prenosne orgle prevažali na vozovih. Toda tudi s cerkvenih in grajskih stolpov so se oglašale orgle. O tem poročajo arhivski zapisi tudi pri nas. Žal so bili pri tem v muzikoloških, organoloških in umetnostnozgodovinsko topografskih spisih tuji izrazi napačno ali vsaj pomanjkljivo razloženi. Nemški viri navajajo Hornwerk kot oznako za orgle v grajskih in cerkvenih stolpih. V naši strokovni literaturi je to prevedeno kot rog in da ne bi bilo dvoma, je stavljena v oklepaj še beseda Hornwerk. Že je prevod besedno približen, smiselni je popolnoma napačen. Naj navedem nekaj primerov iz naše literature. Imena avtorjev razprav in poljudnejših spisov bom pri tem izpustil. Zapis mi je narekovala samo želja po nadaljnjem pravilnem prevajanju besede Hornwerk in ne želja po »razkrinkavanju« ali vsaj polemiziranju. V pomembnem glasbeno zgodovinskem delu je zapisano, da je ljubljanski meščan Ivan Faller leta 1676 popravil in obnovil rog na ljubljanskem gradu. Danes, ko zopet mislimo na obnovo gradu, je vsekakor zanimivo vedeti, da so bile orgle glasbilo, ki ga je popravil Ivan Faller in ne rog. Iz poljudnega spisa, ki ne navaja virov, lahko zvedo, da je bil Ivan Faller l. 1688 oproščen temeljnega hišnega davka, v zameno pa je moral popravljati rog (Hornwerk) na Ljubljanskem gradu. V istem spisu zvedo, da je ljubljanski orglar Ullrich Pauhauss l. 1712 s predstojništvom samostana v Kostanjevici sklenil pogodbo o popravilu orgel in roga, ki se je nahajal v samostanskem zvoniku. Iz izredno zanimive umetnostno zgodovinske topografije izpred nekaj let zvedo, da je Janez Faller l. 1697 dobil v Stični 380 goldinarjev nemške vrednosti za popravilo velikih in malih orgel ter roga v zvoniku. Iz hrvaške, pri nas po zaslugi prof. Ladislava Šabana najnaprednejše organološke literature, lahko zvedo, da je l. 1634 Gregor Štrukelj dodal orglam v zagrebški katedrali pet novih registrov in napravil rog (Hornwerk) za cerkveni stolp.

Nobenega dvoma ni, da gre v vseh primerih za točne prepise iz arhivskega gradiva odnosno iz starejše literature. Pri tem je odveč iskati prve krivce napačnih prevodov. Vseeno je, ali so bili to Mantuani, Fabiani in Barle' ali kdo drug. Vsi kasnejši avtorji so ustrezna mesta avtomatično prepicali.

Vprašanje, ki se nam zastavlja, je, čemu so služile orgle v stolpih, ki so bile vedno bolj ali manj razglašene, saj so bile bolj izpostavljene vremenskim neprilikam kot orgle v zaprtem prostoru. Predstavo o njih zvenu lahko dobimo s poslušanjem tako imenovanih »junaških orgel«

(Heldenorgel) v Kufsteinu na Tirolskem, na katerih stalno prirejajo krajše koncerte. Izvajalec sedi v posebni lopi pod gradom. Povezava med igralnikom in piščalmi v stolpu je danes električna. Orgle v stolpih so lahko služile pri raznih slovesnostih. Še danes lahko v Salzburgu ob posebnih prilikah slišimo kot »Hornwerk« izvajano glasbo Paula Hofhaimerja, ki je v tem mestu deloval kot organist skoraj 20 let, vse do smrti l. 1537. Vsekakor dejstvo ustreza ugledu, ki ga je užival skladatelj še za življenja, saj je Paracelsus enako kot Dürer na slikarskem področju pomenil merilo za umetniško kvaliteto.

Slično kot carilloni v stolpih zahodne Evrope je tudi »Hornwerk« lahko služil za dnevno označevanje časa, ali pa so v primeru nevarnosti z njegovo pomočjo dajali svarilna znamenja. Slednje lepo ilustrira t.i. »levja piščal« (Löwenpfeife) na rotovžu v Görlitzu. Kot na Dunaju, v dunajskem Novem mestu, Gradcu, Kremsmünstru in številnih drugih mestih so se tudi v naših krajih s stolpov oglašale orgle.

Beseda Hornwerk ne označuje samo orgel na prostem, temveč tudi orgelski register kornet, katerega piščali so razvrščene na posebni sapnici. Ob dejstvu, da so stolpne orgle zveneje kot močno ojačen kornet, ta pa je zvočno spominjal na rog, nam postane razumljivo, od kod oznaka Hornwerk. (Terminološka razlaga sloni na knjigi Thekla Schneider: Die Namen der Orgelregister, Baerenreiter 1970.)

Hubert Bergant

NOVICE

V starosti 83 let je v rimski bolnišnici umrl Riccardo Lombardi, eden vidnejših voditeljev odporniškega gibanja. Bil je med ustanovitelji Akcijske stranke in je po njeni razpustitvi postal član socialistične stranke. Odločilno je sodeloval pri oblikovanju leve sredine, kasneje pa se je pomaknil v ozadje in zavzemal kritična stališča do politike sedanjega strankinega tajnika Craxija.

—o—

V zadnjih dneh se na evropskih valutnih tržiščih čedalje bolj krepi ameriški dolar. V Italiji velja več kot 1900 lir, v Zahodni Nemčiji več kot tri marke.

—o—

Sovjetski časnikar Oleg Bitov, ki je pred letom dni izginil iz Benetk, se je te dni pojavil v Moskvi. Dejal je, da so ga bili ugrabili agenti britanske tajne službe in ga onesposobili z mamili. Zares čudna zgodba, ki ji lahko verjamejo le naivneži.

—o—

Rdeča brigadista Valerio Morucci in Adriana Faranda sta te dni natančno obrazložila rimskemu sodniku, kako je pred 6 leti bil izvršen atentat na Alda Mora v ul. Fani v Rimu. Morucci je osebno sodeloval pri ugrabitvi, Faranda pa posredno.

—o—

Finačni minister Visentini je zagrozil z odstopom, ker zahteva Kršč. demokracija, naj se spremeni njegov zakonski osnutek za reformo pokojnin.

Slovenska kultura na Koroškem prodira v svet

Ze pred sto leti je bilo središče slovenskega književnega ustvarjanja v Celovcu. Za letos rečemo lahko, da se je to ponovno zgodilo, dasi na popolnoma drugačen način. Preko Celovca si koroško-slovenska književnost utira pot v širši nemški jezikovni prostor, s tem pa tudi sama slovenska kultura, katere del je književno ustvarjanje slovenskih ljudi na Koroškem.

Ze leta 1981 je izšel v nemškem prevodu roman »Zmote dijaka Tjaža«, ki ga je napisal Florijan Lipuž, izdala pa založba Residenz v Solnogradu. Letos je roman v nemškem prevodu ponovno izdala založba Suhrkamp v Frankfurtu ob Maini. Roman je prevedel Peter Handke, eden najuspešnejših mladih dramatikov v nemškem jezikovnem prostoru, ki je po materi Slovenec, doma iz Grebinja na Koroškem. S svojimi sodobnimi dramskimi deli je Handke prodril v gledališče Pariza.

Isti Handke je prevedel v nemščino tudi pesmi koroškega pesnika Gustava Januša, katere je prav tako izdala založba Suhrkamp. Ta izbor pesmi v nemškem prevodu je pesniku Janušu prinesel deseto Petrarkovo nagrado, ki je bila v njegovem primeru zadnjič podeljena. Nagrado je ustanovil nemški založnik Burda v počastitev 600-letnice Petrarkove smrti. Petrarkova nagrada je bila pesniku Janušu slovesno podeljena proti koncu letošnjega junija v starem francoskem mestu Avignon.

Sredi letošnjega avgusta pa je izšel dvojezično, v slovenščini in v angleškem prevodu, izbor koroškoslovenske lirike. Izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu ter založba Slavica Publishers v mestu Columbus, zvezna država Ohio v Združenih državah Amerike. Pesmi je prevedel Herbert Kuhner, ki je že poprej pripravil gradiščansko-hrvaško/angleško dvojezično izdajo pesmi. Z velikim uspehom.

Ta izbor pesmi koroškoslovenskih pesnikov zajema štirinajst pesnikov, od vsakega je v njem po pet pesmi. Zastopani so: Milka Hartmann, Valentin Polanšek, Andrej Kokot, Gustav Januš, Erik Prunč, Karel Smolle, Stane Wakounig, France Merkač, Jani Oswald, Olga Vouk, Jožica Čertov, Maja Haderlap, Fabjan Hafner, Janko Ferik.

Najstarejša med temi ustvarjalci je Milka Hartmann, najmlajši Fabjan Hafner; prva letnik 1902, drugi 1966. Zbirko je opremil Valentin Oman, poznani koroškoslovenski likovnik, spremeni besedi pa sta napisala Michael Guttenbrunner, koroškonemški kulturnik, ter Walther Nowotny, Dunajčan in tudi sam pesnik, ki pa živi in ustvarja na Koroškem. Pri izdaji je odločilno sodeloval Feliks Bister.

Koroškoslovensko književno delo še doslej ni našlo takšnega odmeva v svetu, kakor ga je letos. Z njim pa tudi slovenska književnost kot takšna.

S. T.

BRIŠKA VINA

II.

Pri stiskanju vina dodamo nekaj bisulfit, da bo vino trajalo več časa.

Pri trgatvi peljemo grozdje v preše (stiskalnice), ki so dandanes hidravlične ali na zrak, na pritisk. Nekoč so bile na roko. Iz preše priteče mošt, ki je vedno rumenkaste barve, le pri črnih vinih je rožnate. Nato damo mošt v plavnike ali sode in čakamo, da zavre. Mošt prične vreti nekaj dni po trgatvi in vreje ves mesec. Mošt, ki je medtem postal vino, prelijemo v sode in mu pozneje dodajamo še druge primesi.

Za pridelavo črnega vina je postopek nekoliko drugačen. Po stiskanju damo mošt v plavnik in ga pokrijemo s tropinami, ki so ostale iz stiskalnice in imajo v sebi črno barvo. Tropine pustimo, da se močijo v moštu skoro dva dni in nato komaj mošt prelijemo v sode.

Zelo močno in redko je vino vrste pikolit. Pridelujemo ga po posebnem postopku. Pikolit pridobivamo iz posebne trte, imenovane pikolitka. Da se ta trta bolje oplodi, ji prisadimo trto verduca. To grozdje pustimo nekaj dni, zato da se posuši in da izgubi vodo. Ker na tak način grozdje izgubi dosti vode, ga je v prometu malo in je zaradi tega zelo drago.

OBREZOVANJE

To delo se opravlja po trgatvi, ko trta izgubi vse liste. Gre za pomembno opravilo, ker na ta način zmanjšamo število glav na trti in posegamo v njeno bodočo rast. Z obrezovanjem že vnaprej določimo, koliko vina bo imela trta in če bo kakovost grozdja in pozneje tudi vina dobra.

Trta potrebuje pravilno negovanje, ker drugače premalo obroditi. Današnja trta raste na ameriški podlagi, tj. na njeni koreniki. Na ameriško koreniko in na njene križanice jo cepimo zato, ker je zelo odporna proti uši. Predvsem pa zaradi tega, ker je ta uš skoro popolnoma uničila evropsko korenino.

KLETARSTVO: je opravilo, ki ga ima kmet z vinom in z vsem, kar je v kleti. Stare kleti so bile velikokrat pod zemeljsko površino in zato poleti hladne, pozimi pa tople. Sodi v njih so bili iz lesa, orehovega ali pa hrastovega. Danes so sodi povečini iz nerjavečega jekla, iz cementa in iz plastične mase (vetroresina).

Ko je mošt zavrel, so sode, v katerih so ga hranili, oprali in jih očistili z žveplom. Isto opravilo so delali, ko so vino pretakali iz enega sode v drugega. Da so vino očistili vseh nečistosti in motenj, so uporabljali pepel in mleko. To so uporabljali tako, da so mleko ali pepel vlili z vrha sode, tako je pepel z usedanjem na dno očistil vino. Namesto tega uporabljajo danes filtre, ki dajo čist in prozoren videz, kar je za vino zelo važno. Poleg tega so nekoč uporabljali tudi žveplo. Danes pa uporabljajo bisulfit in razne kemikalije. Če vino ni filtrirano, se ob vsakem pretakanju pojavi na dnu sode »dno«. To bi bile »sače« ali vinska usedlina, ki jih lahko označujemo kot vinska gostota. Te sače vlije kmet v plavnik in jih nato vrže proč.

VRSTE VIN: kot je znano, imamo različne vrste vina. Razlikujejo se predvsem po barvi, vonju in okusu. Prve razlike v vrstah vina opazimo že na trti sami. Kmet

ali dober poznavalec trt, takoj zapazi različne vrste trt, glede na njihovo steblo, na barvo grozdja (če se ta leskeče ali ne), na obliko in velikost lista itd.

Danes imamo v Brdih naslednje vrste vin: pikolit, rizling (renski in laški), beli pinot, traminec, sauvignon, cabernet Franc, merlot, rebulo (zlato in zeleno), malvazijo, sivi pinot, črni pinot in tokaj.

Kot stara vina pa so znana: tržarka, gleba, rebula, malvazija, grganja, clinton, bocka, vrhpolka, portugalka, črna rebula (pinolček), modra frankinja, črnjelec, refošk, rizling renski, rizling laški, španjol hrustljati, traminec rdeči, ermezija, sipa, maslovina, šipon, zastavica in rdeči vrh.

POVPRAŠEVANJE PO VINIH

Vina, po katerih največ povprašujejo, so: beli pinot, sivi pinot, tokaj in rebula, ki so jo poimenovali »Collio Collio«. Vsa vina, ki uspevajo v Brdih, to je samo na briških gričih, imajo oznako DOC. Ta kratica pomeni »Denominazione di Origine Controllata«. Če ima vino to kratico, ima večjo veljavo in je na tržišču bolj cenjeno. Povpraševanje po njem je večje.

Briški kmetovalci izvažajo danes svoja vina v naslednje kraje in dežele: Milan, Rim, Piemont, Lombardija, Lacij, Amerika, Anglija, Brazilija in Nemčija. Trgovanje z Ameriko in Brazilijo si privoščijo predvsem močnejši kmetje, ki imajo velike vinograde in kmetije.

Manj poznane domače besede:

martinc — nezrelo, ob trgatvi še zeleno grozdje; grozdiči, ki dozori o sv. Martinu; brenca — lesena buča za grozdje, ki se jo nosi na rami; plavnik — lesena posoda, kjer črno vino vreje; sače — vinska usedlina, ki se nabere na dnu sode ob pretakanju vina; drožje — gosta usedlina.

(Konec)

Prof. inž. dr. VOJMIR BRATINA

Primer Slovence, ki je postal svetovno znan in priznan znanstvenik

II.

S prof. dr. Bratino se je pogovarjal, kot smo napisali pred prvim nadaljevanjem (N.L. 13.9.) odvetnik dr. Mitja Bitežnik med svojim letošnjim obiskom v Kanadi.

Kaj je bilo in kaj je tvoje strokovno delo?

Zopet je tako nanoslo, da sem dobil službo brez težav v Torontu samem in to pri raziskovalnem inštitutu: Ontario Research Foundation, na kratko ORF. Malo več kot četrto stoletja sem ostal tam, torej ni moglo biti prav slabo. Kanada ni ZDA in možnost zaposlitve visoko kvalificiranih znanstvenikov je bila mnogo manjša. Večina mojih kolegov je zato odšla v ZDA, mene pa ni preveč vleklo tja. Moje delovno področje na ORF je bila v glavnem fizika kovin, in sicer smo se predvsem ukvarjali z mehanizmi deformacije, elastične in plastične. Zopet sem se znašel nekako vmes med mehaniko in metalurgijo z naklo-

nom proti fiziki. Takrat so bile tako imenovane dislokacije v kovinah predmet zelo intenzivnega študija. V glavnem smo uporabljali dve metodi, ultrazvok — ki je postal čudovito diagnostično sredstvo v medicini, popolnoma smo prezrli možnost te aplikacije — in pa elektronsko mikroskopijo. Moja priljubljena kovina je železo, torej deformacija železa, predvsem pri nizkih temperaturah. Potem se je začelo; pisali smo razprave in hodili po svetu. Tu se pravi: »Join the Navy, see the world!« (Pridruži se mornarici in boš videl svet). Mi smo spremenili v: »Napišite razpravo, ves svet je vaš!« Tako sem predaval po vsem severo-ameriškem kontinentu od Quebec City (sever) do St. Louis (jug), od Halifaxa (vzhod) do Vancouverja in Los Angelesa (kje je to, vsak ve) in v vseh malo večjih krajih, ki so vmes. Npr.: Boston, Cleveland, Chicago, Dayton, Denver, Detroit, Hamilton, Ithaca, Kingston, London (Kanada), Montreal, New York, Oak Ridge,

Orlando, Ottawa, Philadelphia, Pittsburgh, Providence, San Antonio, San Diego, Toronto, Troy, Washington, Waterloo, itd.; bere se kot vozni red. Govoril sem na kdo ve kolikih kongresih, kdo ve kolikih univerzah in institutih, v najrazličnejših hotelih, kjer so bile konference, vključno znanem Waldorf - Astoria v New Yorku. V »dobri« sezoni smo sodelovali tudi na štirih konferencah v enem mesecu, to je bil vsaj moj rekord. Seveda, delo je bilo nečloveško. Za spanje je ostalo zelo malo časa, o počitku ni bilo govora. Pri »turnejah« po Ameriki nismo pozabili na Evropo. Seveda pot v Evropo je bila vsaj v začetku nekoliko bolj komplicirana, pa tudi občutno dražja. Pa smo kljub temu »pometli« vsaj z delom Evrope. Tako sem imel referate od Anglije (London, Manchester) do Italije (Sorrento) in Jugoslavije (Ljubljana, Portorož); od Francije (Grenoble) preko Holandske (Amsterdam), Belgije (Liège) do Češkoslovaške (Brno). Mimogrede še Izrael (Haifa) in Japonska (Tokyo). V resnici: »Napišite razpravo, ves svet je vaš!« Sedaj, ko je toliko lažje potovati, to še bolj velja. Toda ne vleče me več toliko, razen v res lepe kraje. Človek postane počasi izbirčen! Seveda, član sem vrste znanstvenih organizacij, moji podatki so v knjigah: American Men and Women of Science, in pa tudi Primorski slovenski biografski leksikon me omenja.

Kako in kdaj si prišel na univerzo v Torontu?

Včasih, vsaj v Evropi, se je profesura na univerzi smatrala za višek znanstvene kariere. To-

Razprava o naši zaščiti...

■ nadaljevanje s 1. strani

Osimu bo kmalu poteklo devet let, mi pa še čakamo, da se izvedejo tista določila, ki se tičejo manjšin.

Vse to moramo ugotoviti in imeti pred očmi, tudi ko nam napovedujejo skorajšen začetek parlamentarne razprave o naši zakonski zaščiti, saj do zdaj niti ne vemo,

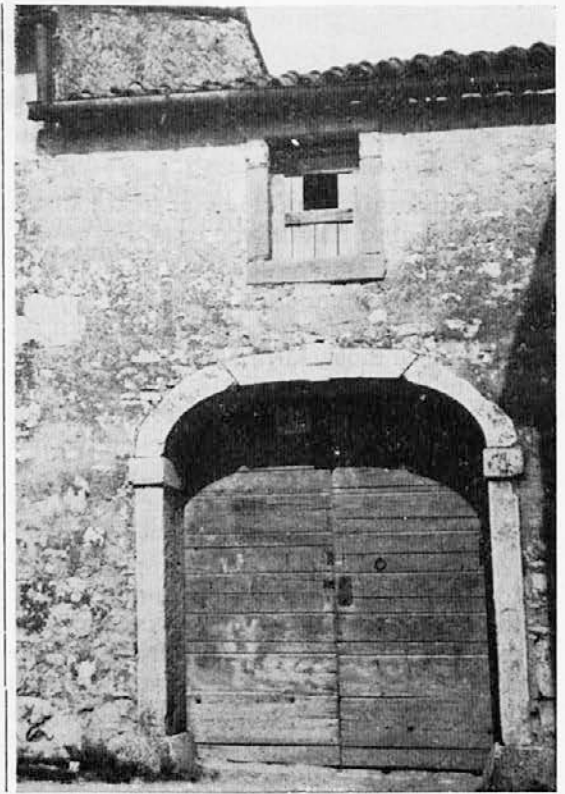
LIBERALNA INTERNACIONALA

Mednarodno zasedanje liberalnih strank, ki se je pričelo 12. septembra v Tel Avivu, se je končalo z odobritvijo vrste resolucij, ki se med drugim zavzemajo za takojšnje zmanjšanje prodaje orožja v svetu in ki obsojajo uporabo biološkega in kemičnega orožja. Pri tem pa ne omenjajo izraelsko-arabskega konflikta. Liberalci se na svetovni ravni zavzemajo za varstvo narave in za vključevanje žensk v tehnološke poklice. Na konferenci so bili prisotni liberalni voditelji iz 23 držav.

kakšna bo njena vsebina. V tej zvezi je treba vsekakor omeniti, kako vse kaže, da se je polastil lepega dela drugače zares naprednega italijanskega tiska nekakšen odpor zoper vse, kar v državi ni strogo nacionalnega. Marsikoga, ki se oglašja v listih, je zajela že prava histerija, da nima več glave na svojem mestu. Vse preveč se namreč uporablja beseda separatizem, medtem ko v resnici gre predvsem za to, kako čimbolj omogočiti, da bi vsakdo po svojih močeh prispeval in sodeloval pri oblikovanju splošnih političnih in drugih smernic v državi, kot predvidevata med drugim duh in črka republiške ustave.

—o—

Rimsko vodstvo KD predlaga, naj se za upravne volitve prihodnje leto določi prva nedelja v maju. Na Tržaškem bodo občinske volitve v vseh občinah, razen v tržaški.

da v današnjih dneh znanstveniki v različnih privatnih in državnih institutih skoro laže razvijajo svoje sposobnosti, kot pa na univerzi. Zelo svobodni so glede časa, predavanja jih ne vežejo, imajo navadno odlično aparaturu in izkušene sodelavce. Toda med tem se je ORF preselil, precej daleč v okolico Toronta. Kanadske zime so strašne, dolgih voženj z avtom v divjih snežnih viharjih se človek počasi naveliča. Pa je zopet tako nanoslo, da sem na veliki konferenci tu govoril, kot »strgan dohtar«, ali po angleško, bil sem »star performer«. Univerza mi je takoj ponudila službo z naslovom profesorja in nisem se mogel upreti. Osem let bo od takrat. Že pri ORF sem se začel posvečati novemu raziskovalnemu področju deformacije kovin, ki zopet leži med mehaniko in metalurgijo, oziroma znanostjo o materialih, to je tako imenovana »fracture mechanics« (lomna mehanika). Na splošno so eksperti v mehaniki zelo aktivni na tem področju, metalurge pa je lomne mehanike strah, ker je matematsko zahtevna. Tc snov sedaj tudi predavam v zadnjem, četrtem letniku. Letos jeseni pa začnem z »Advanced fracture mechanics«, kot »graduate course«, namenjen diplomirancem, ki študirajo za doktorate. Predaval sem do sedaj tudi Fizikalno metalurgijo železa in jekla, Materiale za nuklearne reaktorje in pa Uvod v znanost o materialih.

V Evropi si bil dvakrat na Mediteranski konferenci za medicinsko in biološko inženirstvo. V kakšni zvezi?

Moj kolega se je začel ukvarjati z ortopedskimi implantati. To je seveda čisto nov svet za znanstvenike. V biomaterialih — s temi se bavimo — je končen uspeh povezan navadno z uspešno implantacijo določenega implantata v klinični praksi. Torej je potrebna koordinacija industrije, ki implantate izdeluje, z medicino, bolnišnicami, specializiranimi klinikami, in seveda z zdravniki-kirurgi. V ospredje stopi vprašanje patentov — govorimo o industrijski proizvodnji — in pa državna zdravstvena kontrola, ki mora odobriti materiale kot take in celotne implantate. V ZDA je to FDA, na katero se moramo tudi mi ozirati, ker je glavni trg za implantate v ZDA. Na kratko, silno komplicirano, posebno za znanstvenika. Moram reči, stojim samo ob ro-

bu teh raziskav. So mi pa nekam blizu, ker je moja žena zdravnica, sem za las manj neuk v medicini, kot ljudje na splošno. Vse področje delimo na ortopedsko, kardio-vaskularno in zobno. Začeli smo z ortopedijo. Problem je fiksacija implantata. Najbolj uporabljen je implantat kolka, geometrija izredno pomaga. Skušamo obiti takoj imenovane »bone (kost) cement«, kemijsko PM MA (polimetilmetakrilat). Gladko površino konvencionalnega implantata zamenja površina, tretirana s kovinskim prahom. Sledi vraščanje kostnega tkiva v porozno površino in fiksacija je odlična. Vsi, praktično vsi, ortopedski implantati so kovinski, polimeri so, kot se reče, mehansko nestabilni za način obremenitve, kateri je izpostavljeno telo, keramika je pa silno riskantna.

Osebo se ukvarjam v glavnem z deformacijo in morebitnimi zlomi implantatov kolka in pa tako imenovane Harrington palice, ki se uporabljajo za korekturo krivine hrbtenice, npr. pri skoliozi. Morem reči, da znam — na podlagi raziskav svojih študentov — brati in analizirati zlome, kot bi bral knjige, posebno zlome Harringtonovih palic. Naslednja stopnja je seveda preprečenje zloma s selekcijo materiala in z izboljšanjem načrta implantata. Mnogo smo delali na srčnih zaklopkah. Velik uspeh je do sedaj s kovinskim prahom tretirana konica elektrode, ki dovaja srčni mišiči električne impulze pri tkim. »pacemaker-ju«. Je v industrijski izdelavi. Relativno nova je uspešna implantacija celotnega zobovja. Veliko poizkusov je bilo v preteklosti na tem področju, vsi več ali manj brezuspešni. Nastopila je nekroza, mnogo obetajoči implantat, kot npr. znani implantat Linkow-a je enostavno izpadel. Švedska metoda, v rabi sedaj, je silno uspešna. Le izredno komplicirana operativno in zahteva izkušenega zobnega kirurga. Mi poizkušamo to poenostaviti in obenem izboljšati fiksacijo zatičev v čeljusti. Zaenkrat so še poizkusi s psi. »Predlagal« sem krokodile ali aligatorje, ker imajo toliko ostrih zob! Kovina, ki se največ rabi pri zobnih implantatih, je titanij, moj stari prijatelj še iz univerzitetnih let.

Imaš kaj stika s Slovenijo in slovenskimi znanstveniki?

Ze pred mnogimi leti je bil pri nas na obisku profesor Ciril Rekar, takratni predstojnik Meta-

lurškega instituta v Ljubljani. Garač prve vrste! Mi je še pisal, preden je šel v pokoj, da je sedaj, ko so že njegovi učenci 60 let stari univerzitetni profesorji (mislim je seveda name), čas, da se umakne. Velikokrat sem obiskal univerzo v Ljubljani, posebno metalurgijo in Metalurški institut, tudi predaval sem večkrat tam. Žal mi je za docenta Antona Podgornika in njegove žene Jovite, ki sta mnogo premlada umrla. Obiskal sem tudi Zavod za varjenje in na povabilo direktorja Pavla Štularja sem tam tudi predaval. Sicer, kamor se obrnem po univerzi, povsod imam kakega znanca. Kar precej mojih sošolcev je doseglo univerzitetne pozicije. Na ljubeznivo povabilo primorskega rojaka, profesorja Bogdana Breclja, bivšega predstojnika Ortopedske klinike, sem celo predaval na tej kliniki o našem, takrat še začetnem delu na ortopedskih implantatih. Bila je zame velika čast predavati strokovnjakom, ki delujejo na tej kliniki. Seveda, z menoj je bila žena, če bi se mi v medicini kaj zataknilo. Tudi na obeh Mediteranskih konferencah je bila z menoj. Mediteranske konference za medicinsko in biološko inženirstvo so vsaka tri leta; prva je bila v Sorrento, tretja lani v Portorožu, četrta bo v Španiji. V Portorožu je konferenca potekala brezhibno. Vreme je bilo prekrasno in hotel, z ženo sva bila v »Roži«, je bil odličen s čudovitim razgledom. Tudi z industrijskim svetom v Sloveniji imam nekaj zvez. Moj dober znanec je bivši direktor Slovenskih železarn, Gregor Klančnik, navdušen planinec. Za mojo petdesetletnico sva plezala s kolegom metalurgom severno triglavsko steno, enkrat v maju. Da sem točen, plezal je on, jaz, kot drugi v navezi, sem se bridko kesal, da sem se podal na tako vratolomno pot. Pri Kredarici mi je predstavil športnika v vetrnem jopiču z napisom, »Zakopane«: »direktor Gregor Klančnik!« Tristo vragov, vse, kar je prav! Direktorja tako velike industrije sem si predstavljaj kot okornega debeluha z neizogibno cigaro v ustih, ki bi ga še helikopter s težavo postavil na Kredarico. Kot sem bral v Planinskem vestniku, je direktor Klančnik veliko pripomogel k povečavi prav tega doma na Kredarici in je lani še govoril ob slovesnem odprtju. Zdi se, da ima nekaj boljše srce kot jaz.

(Dalje)